

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

Esas No : 1980/629

Karar No : 1981/96

ÖZET: Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görev uyuşmazlığı kesin olarak çözümlenir görevi belli edilen ve görevsizlik kararı kaldırılan mahkemenin 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesini yerine geçerek ve bu maddeye dayanarak yeniden Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuramayacağı böyle bir başvurunun reddi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanık : İbrahim Evcimen

O L A Y : 1- 30.3.1978 günü, Vatan Mühendislik Okulu'nda sınava girecek 15-20 kişilik öğrenci gurubunu korumakla görevli 4-5 kişilik öğrenci gurubu, arkadaşlarını okul soktuktan sonra Gaziantep Öğrenci Yurdu'nda girerken polis tarafından aranmıştır. Arama sırasında Vatan Mühendislik öğrencisi sanığın üzerinde bir tabanca ve buna ait şarjör içinde 8 mermi bulunduğunu, yasak tabanca taşınması suretiyle 6136 sayılı Yasa'ya aykırı davranıldığı ileri süren İstanbul Cumhuriyet Savcılığı'nca, sanığın eylemine uyan 6136 sayılı Yasa'nın 13. ve Ek-1. maddesi ve Türk Ceza Yasası'nın 36. ve 40. maddelerine göre cezalandırılması istenmiş ve hakkında kamu davası açılmıştır.

a) İstanbul 4. Asliye Ceza Mahkemesi: 23.1.1979 gün, 1978/418 esas, 1979/22 karar sayı ile,

b) İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi: 17.5.1979 gün, 1979/192-220 sayı ile,

Görevsiz olduklarına karar vermişlerdir.

c) Her iki mahkemenin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan ve kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde belirlenen olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş, bunun üzerine:

2- Usuli yasal işlemler yerine getirildikten sonra,

a) Uyuşmazlık Mahkemesi: 30.6.1980 gününde, 1980/165-231 sayı ile; anlaşmazlığın Askerî Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nin 17.5.1979 günlü, 1979/192-220 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar vermiş ve gereken yerlere tebligat yapmış,

b) Bu karardan sonra İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi: 23.9.1980 gün, 1980/1070 esas sayı ile; Uyuşmazlık Mahkemesi'nce hernekadar Askerî Yargı merciinin görevli olduğuna hükümlenmiş bulunmakta ise de, 1402 sayılı Yasa'nın 2301 sayılı Yasa ile değişik 13/a maddesinde, sıkıyönetim ilân edilen bölgelerde, sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin suçları ve bu suçlarla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatı

bulunan suçları sıkıyönetim ilânından en çok 3 ay önce işlemiş olanlarla ilgili davalara sıkıyönetim mahkemelerinde bakılabileceği amir hükmü öngörüldüğüne göre, 26.12.1978 tarihinde ilân edilen sıkıyönetim sebebi ile kurulmuş bulunan mahkemenin 30.3.1978 tarihinde işlenen bir suçla ilgili davaya bakamayacağı kanısına vardığını belirterek 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi uyarınca yeniden Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Ahmet H. Boyacıoğlu'nun Başkanlığı'nda, Fethi Özdural, İsmail Oğuz, Şeref Tolunguç, Orhan Erdem, Servet Tüzün ve Orhan Ertoşun'un katılmaları ile yaptığı, 9.3.1981 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim Tulez Barutoğlu'nun raporu ile dosyadaki belgeler, Cumhuriyet Başsavcılığı'nın Uyuşmazlık Mahkemesi kararları kesin olduğundan başvurunun reddi, Askerî Yargıtay Başsavcılığı'nın görev konusunun kamu düzenine bağlı olduğu ve 1402 sayılı Yasa'nın 2301 sayılı Yasa ile değişik 13/a maddesinde belirlenen sürenin gözönünde tutulması gerektiği, bu nedenle Adli Yargı'nın görevli olduğu yolundaki düşünce yazıları okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ayhan Önder'in düşünce yazıları doğrultusundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü;

Kararda sözü edilen adli ve askerî yargı yerleri, açılan davanın görev alanları dışında kaldığını belirterek görevsizlik kararı vermişler, bu kararların kesinleşmesi ve 2247 sayılı Yasa'nın 14.maddesine göre yapılan uyuşmazlığın giderilmesi istemi üzerine, aynı yasanın 15. ve 16. maddelerinde öngörülen işlemler yapıp tamamlandıktan sonra, Uyuşmazlık Mahkemesi konuyu incelemiş ve suçu, sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar türünden bularak ve ayrıca sıkıyönetim mahkemelerinin el koyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içinde irtibatlı ve bu nedenlerle davayı sıkıyönetim askeri mahkemesinin görev alanı içinde görerek, sıkıyönetim askeri mahkemesi kararının kaldırılmasına kesin olarak karar vermiş, böylece olumsuz görev uyuşmazlığını ortadan kaldırmıştır.

Anayasa'nın 142. ve 2247 sayılı Yasa'nın 1. maddelerinde adli, idari ve askerî yargı mercileri arasındaki görev ve hüküm uyuşmazlıklarını "kesin olarak çözümlenmeye yetkilidir." biçiminde yer alan hüküm, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kararlarının niteliğini ve bağlayıcılığını singelemekte ve bu kararların yeniden ele alınması gibi bir duruma olanak ~~vermediğini~~ açıklıkla ortaya koymaktadır. Nitekim, 2247 sayılı Yasa'nın 28. maddesinin ikinci fıkrasında "ilgili yargı mercileri ile bütün makam, kuruluş ve kişiler; mahkeme kararlarına uymak, geciktirmeksizin onları uygulamakla ödevlidirler." denilmesi ve 29. maddede ayrıca "Bölümlerin ve Genel Kurulun kararları kesindir." hükmünün yinelenmesi, Yasa Koyucunun konuya aynı doğrultuda verdiği anlamı ve önemi belirtecek niteliktedir

Konunun ana çerçevesi böylece ortaya konulduktan sonra 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesinin anlamı, kapsamı ve içeriği üzerinde de kısaca durulmalıdır.

2247 sayılı Yasa'nın 19. ve 20. maddeleri, eski mevzuatımızda yer almayan bir başvurma yolunu düzenlemekte ve bu yolun işletilebilmesini kimi koşulların varlığına bağlamaktadır. Resmî Gazete'de yayımlanan bu konudaki Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarında da belirtildiği gibi, 19. maddenin belirlediği yolu işletmek isteyen mahkeme, bu konudaki başvurusunu, kendisinin görevsiz olduğunu değil, görevsizlik kararı vererek dosyayı kendisine yollayan yargı yerinin görevli olduğuna ilişkin gerekçeli kararını, maddenin ikinci fıkrasında belirtilen belge örneklerini, sözkonusu maddenin saptadığı yöntem uyarak Uyuşmazlık Mahkemesi'ne göndererek yapmak zorundadır. Yasa Koyucu'nun 19. maddeyi düzenlemekle güttüğü erek, olumsuz görev uyuşmazlığı çıkarma yerine, ondan daha çabuk ve hızlı işleyen ve sonuca götüren bir başvurma yolu oluşturarak görev sorununun bir an önce çözümlenmesini sağlamaktır. Bir yargı yerinin verdiği görevsizlik kararı üzerine dava dosyası önüne gelen mahkemenin, görev açısından durumu değerlendirerek takdir yetkisini kullanacağında, görevsizlik kararı vermesi halinde kendisi bu kararı kaldırma yetkisine nasıl sahip değilse, 19. madde uyarınca Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurulmasına karar verildikten sonra da başvuran mahkemenin Uyuşmazlık Mahkemesi'nin bu konudaki kararının beklemesinin yasa buyruğu olduğunda kuşkuya ve duraksamaya yer yoktur.

Öte yandan Yasa Koyucu, 2247 sayılı Yasayı düzenlerken koyduğu biçim ve yöntem kurallarına kesinlikle uyulmasını istemiş ve bu amaçla "Uyuşmazlık Mahkemesi, uyuşmazlık çıkarmaya veya görev uyuşmazlıklarına ilişkin istemleri önce şekil ve süre açısından inceler; yöntemine uymayan veya süresi içinde ileri sürülmemiş istemleri reddeder" hükmüne Yasa'nın 27. maddesinde yer vermiştir.

Olayda Adli ve Askerî Yargı yerlerince verilen görevsizlik kararları kesinleşmiş ve 2247 sayılı Yasa'nın 15. maddesi uyarınca yapılan uyuşmazlığın giderilmesi istemi, Uyuşmazlık Mahkemesi'nce, yasanın öngördüğü kurallar içinde incelenmiş, böylece görev konusunda ortaya çıkan anlaşmazlık kesin olarak çözülmüş ve karara bağlanmıştır. Olumsuz görev uyuşmazlığının çıkması sonucunda görevsizlik kararı kaldırılan ve davayı görmeye başlayan yargı yeri, hangi nedene ve amaca dayanırsa dayansın, artık o davada Yasa'nın 19. maddesinde öngörülen yola başvuramaz. Nitekim 19. maddeye koşut biçimde yüksek mahkemelerin başvurmalarını düzenleyen Yasa'nın 20. maddesinde "daha önce Uyuşmazlık Mahkemesi'nce yargı mercii belirtilmemiş olan bir davada temyiz incelemesi yapamaz yüksek mahkeme davanın davaya baten mahkemenin görevi dışında olduğu kanısına varırsa incelediği kararı bozacak yerde, incelemeyi erteleyerek yargı merciinin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurmaya karar verebilir" denilmektedir. Bugünkü mevzuat

karşısında, bu maddede yer alan "temyiz incelemesi yapan yüksek mahkeme" hükmüyle Yargıtay'la Askerî Yargıtay'ın kastedildiği açıktır. Bu maddede "daha önce Uyuşmazlık Mahkemesi'nce yargı mercii belirtilmemiş olan bir davada" denilmek suretiyle Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının bağlayıcı olduğu bir kere daha belirtilmiş olmaktadır. Yüksek Mahkemelerin Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma yolunu kapatan Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının, Yüksek Mahkemelerin yargısal denetimle bağlı olan derece mahkemelerine etki yapmayacağı düşünülemez. 20. maddede yer alan hükmün 19. maddede yer alması tekrardan kaçınmanın ve Uyuşmazlık Mahkemesi kararlarının bağlayıcılığının doğal sonucudur.

4 Yeri gelmişken şu yönü de belirtmekte yarar vardır. Sıkıyönetim askeri mahkemesi Uyuşmazlık Mahkemesi'nin görevi belli eden kararından sonra 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın 13. maddesinin 2301 sayılı Yasayla değiştirildiğini bu maddeye göre, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin sıkıyönetim ilânından en çok üç ay önce işlenmiş sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin suçlara bakabileceğini belirterek davayı görmenin görevleri dışında kaldığını öne sürmektedir. Oysa 1402 sayılı Sıkıyönetim Yasası'nın 13. maddesini değiştiren 2301 sayılı Yasa, değişiklikten önceki maddede, sıkıyönetim askeri mahkemelerinin elkoyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı suçlara, suç sıkıyönetim bölgesi dışında işlenmiş olsa dahi sıkıyönetim askeri mahkemelerinde bakılır biçiminde yer alan hükmü aynen muhafaza ederek, bu hükme, 13. maddenin (b) bendinde yer vermiştir. Uyuşmazlık Mahkemesi ise 30.6.1980 günlü, 1980/165-231 sayılı kararında suç, sıkıyönetim ilânına sebep olan suçlar türünden bulmuş, bunun yanında bu suç sıkıyönetim askeri mahkemelerinin elkoyduğu herhangi bir suçla umumi ve müşterek gaye içerisinde irtibatlı görmüş ve bu nedenlerle de sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevsizlik kararını kaldırmıştır.

Bu durumda sözü edilen 13. maddenin değiştirilip (a) bendinde yer alan düzenlemenin, aynı yasanın (b) bendinde eski yasa hükmü içeriğinin aynen korunması, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kararlarındaki kabul, açıklama ve gerekçeler karşısında beliren görevi ve bunu belirten Uyuşmazlık Mahkemesi kararını etkilediği düşünülemez.

Açıklanan bu nedenlerle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askerî Mahkemesi'nce yapılan başvurunun reddine karar verilmelidir.

Servet Tüzün bu görüşe katılmamıştır.

SONUÇ: Uyuşmazlık Mahkemesi'nce görev uyuşmazlığı kesin olarak çözüldükten sonra mahkemelerin 19. maddeye dayanarak, yeniden Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma yetkileri bulunmadığına, bu nedenle 2247 sayılı Yasa'nın 27., 28. ve 29. maddelerine aykırı düşen bu başvurunun reddine, Servet Tüzün'ün karşı oyuyla ve oyçokluğuyla 9.3.1981 gününde kesin olarak karar verildi.

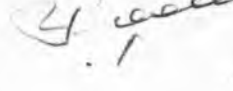
Başkan

Ahmet H. Boyacıoğlu

Üye

Fethi Özdural

Üye

İsmail Oğuz

Üye

Şeref Tolungüç

Üye

Orhan Erdem

Bu kararın ne ...
yayını uygundur.

Başkan

Üye

Servet Tüzün

Üye

Orhan Ertosun

Esas No : 1980/629

KARŞI OTY YAZISI

30.3.1978 tarihinde İstanbul Vatan Mühendislik Okulunda Güvenlik Kuvvetlerince vaki arama sırasında bu okul öğrencisi İbrahim Evcimen'in üzerinde bir tabanca ve buna ait şarjör içinde 8 mermi bulunması üzerine açılan kamu davasında, İstanbul 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nce, "23.1.1979 tarih ve 1978/418 esas, 1979/22 karar sayılı" ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nce, "17.5.1979 gün ve 1979/192-220 karar sayılı" kararlarıyla görevsizlik kararı verilmesi ve işbu kararların kesinleşmesi sebebiyle sözü edilen Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi ile İstanbul 4. Asliye Ceza Mahkemesi arasında husule gelen olumsuz görev uyumsuzluğu, uyumsuzluk mahkemesi'nin 30.6.1980 tarih ve 1980/165-231 sayılı ve davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiğine, bu nedenle İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nin yukarıda tarih ve numarası yazılı görevsizlik kararının kaldırılması şeklindeki kararı çözümlenmiştir.

Uyuşmazlık Mahkemesi kararı gereği duruşmaya devam eden İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi, Sıkıyönetim Askeri Mahkemeleri'nin görev ve yetkilerini düzenleyen 1402 sayılı Kanunun 13. maddesinde 2301 sayılı kanunla yapılan değişiklik üzerine bu son madde değişikliğini nazarı itibare alarak, bu dava da evvelce görevsizlik kararı veren İstanbul 4. Asliye Ceza Mahkemesi'nin görevli olduğu kanısına vararak, gerekçeli bir karar ile görevli mercinin belirlenmesi için 2247 sayılı Kanunun 19. maddesi uyarınca yeniden Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvuruda bulunmuştur.

2247 sayılı kanunun 29. maddesinde her ne kadar bölümlerin ve genel kurul kararlarının kesin olduğu belirtilmekte ise de; işbu kararın dayanağını teşkil ve görevi tayin eden kanun maddesinin yasama organınca değiştirilmesi veya Anayasa Mahkemesi'nce iptal edilmesi halinde, sözü edilen kararların kesinlik ve bağlayıcılık niteliklerinin devam etmekte olduğu; henüz sonuçlanıp kesinleşmeyen davalar yönünden kabul edilemeyeceği, aksi görüşün ise; isnadın mevzuu ve sanığın sıfatı bakımından bir davaya hangi adli mercide bakılacağı hususunu tayin eden mahkemelerin görev ve yetkilerinin kanunla düzenleneceğini saptıran Anayasa'nın 136/1. maddesi hükmü, Anayasa'nın kanuni yargı yolu başlığını taşıyan 32. maddesindeki "hiç kimse, kanunen tabi olduğu mahkemeden başka bir merci önüne çıkarılamaz" şeklindeki ve sanık için "teminat" şartı olarak öngörülen kural ve yasama yetkisini kullanan yasa koyucunun mahkemelerin görevlerini belirleyen usul hükümlerinin kamu düzenine ilişkin olması sebebiyle geçmişteki eylemlere uygulanması zorunlu bulunduğu dair genel hukuk ilkesi ile bağdaşmayacağı ve mahkemece görevi düzenleyen usul kanunundaki de-

ğışikliğin geçmişe de uygulanması gerektiği hususu nazarı itibare alınmak suretiyle başvuruda bulunulduğu ve bu durum muvacehesinde de başvurunun usulüne uygun bir şekilde yapılmış olduğunun kabulü ile görev konusunu yeniden düzenleyen son kanuna göre işin esasının incelenmesine karar verilmesi gerektiği düşüncesiyle çoğunluk kararına karşıyım.

Üye

Servet Tüzün

G/T.